

Q Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers.
Het Religieus Genootschap der Vrienden
95^e Jaargang, nr. 2 februari 2024*

Kinderen nemen deel aan recreatie activiteiten georganiseerd door AFSC en partners in Gaza. Photo: AFSC/Gaza

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**
Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**
Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Nieuwe abonnee? Welkom! Stuur een email: vriendenkringredactie@gmail.com.

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking. Bankrekening: **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'.
Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U.

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461 / 06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring-abonnees. Lid word je met de betreffende knop op facebook.com/groups/820840817925912

Inhoud

Inhoud	3
Hoop van de redactie	4
Kinderen van het Licht	5
Transformatie	6
Online Quakermeeting	7
Wat doen bezoekers op de Quaker Website?	9
Vuur en Vlam	10
Mijn eerste Quakerbijeenkomst.	11
Over oordelen	13
Veroordelen of Waarderen?	15
Over oordelen 2.....	16
Over oordelen 3.....	17
Worship-sharing over oordelen	19
Brieven voor Russische gevangenen	21
Om godswil Goddeloos	23
Spirituele Voeding voor Groepen.....	25
Lege laarzen.....	30
Gewetensbezwaarden en deserteurs in Oekraïne.....	33
Oorlog, schulden, verdriet en herstelrecht	37
De rechtszaak tegen de Nederlandse staat.....	44
Vrienden in het hele land	45
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	46
10.000 kinderschoenen	47
Hulpwerk van AFSC in Gaza.....	48

De Algemene Vergadering van de Nederlandse Quakers 2024 is van vrijdag 24 mei – vanaf 16.00 uur, tot en met zondag 26 mei 16.00 uur in het natuurvriendenhuis Bosbeek te Bennekom.

Hoop van de redactie

Helaas zijn er veel negatieve ontwikkelingen. Ik voel me o.a. bij betrokken bij:

- de toenemende angst en haat tegen vluchtelingen,
- de oorlogen in Oekraïne en Gaza,
- de escalatie van de Gaza oorlog naar Jemen, Iran, Syrië, Libanon....
- het smelten van het IJs op Spitsbergen door een veel snellere klimaatopwarming dan we dachten.

Gaza houdt me sterk bezig. Firas Ramlawi, kennen we , zoals we beschreven in de vorige Vriendenkring, van toen we zelf in Gaza waren. Hij organiseert ook kinderactiviteiten om hen af te leiden (zie de voorkant van deze Vriendenkring).

Toch is het heel erg nodig ook aandacht te geven aan hoop, aan de liefde, aan het innerlijk licht. Hoopgevend is de actie om 10.000 kinderschoenen op de Dam in Amsterdam te zetten om aandacht te vragen voor dit onnoemelijke persoonlijk leed (zie de achterkant van deze Vriendenkring).

De vriend van onze kinderen is toen hij drieëntwintig was, plotseling overleden. We hebben sterk meegeleefd. Vooral voor de ouders was het een heel zwaar trauma. Elk jaar kwamen de zussen en vrienden bij de ouders bijeen om de sterfdag te gedenken. Als ik hieraan denk, besef ik hoe erg dit is voor al die ouders en familieleden in Gaza die één of meer kinderen hebben verloren door de bombardementen.

Het is ook hoopgevend na te denken over oordelen, veroordelen en waarderen, zoals in een aantal artikelen met zoveel diepgang is te lezen. Wat Gaza en de Westbank betreft is het oordeel over wat de regering van Israël en de Hamasregering in Gaza doen niet zo relevant.

De stilte geeft ons de gelegenheid om liefde te sturen naar alle mensen die nu in nood verkeren en om plannen te maken om te helpen waar we kunnen. Dat is vaak meer dan we denken. De Landelijke Commissie heeft namens de Quakers in Nederland een oproep tot staakt het vuren gedaan. Ze hebben ook besloten een groot bedrag te besteden aan de rechtszaak van PAX voor vrede, The Rights Forum en Oxfam Novib die ze samen aanspanden tegen de Nederlandse staat. Lees hierover meer in deze Vriendenkring. Je kunt ook het hulpwerk van AFSC in Gaza ondersteunen door een bedrag over te maken naar het Quaker Hulp Fonds IBAN NL94TRIO03384113 64 t.n.v. Quaker Hulp Fonds met vermelding van hulpwerk AFSC in Gaza.

Ik wens alle lezers veel hoop en inspiratie toe en om deze om te zetten in betekenisvolle acties!

Sytse Tjallingii (redacteur Vriendenkring)

Kinderen van het Licht

Door Willem Furnée, uitgesproken op de Algemene Vergadering van de Nederlandse Quakers 21 mei 2017

*Wij zijn kinderen van het Licht,
ons hoofd omhoog, ons hart op U gericht.
Door uw Geest laten wij ons leiden,
aan U willen wij ons leven wijden.*

*Het woord dat uw Geest in ons fluistert
wordt gehoord door wie onbevangen luistert.
Vervuld van uw liefde, geleid door uw woord
gaan wij samen in verbondenheid voort.*

*Valt het leven met elkaar ons zwaar,
is het harmonieus samenleven in gevaar,
verlos ons dan van ongeduld en eigenwaan.
Dat wij de ander, zo anders, mogen verstaan
en wij gelouterd samen weer verder gaan.*

*Wij zijn kinderen van het Licht!
Ons hoofd omhoog, ons hart op U gericht.
Door uw Geest laten wij ons leiden,
aan U willen wij ons leven wijden.*

Transformatie

Door Irene Peters

*Als het jaar naar winter toeleeft,
en zo vroeg het donker daalt,
kruip ik terug in mijn cocon, voel
me benauwd, en wat verdwaald
Waar is het Licht? Kan ik nog dromen?*

*Of is er slechts die nachtmerrie
van vluchtelingenstromen?*

*Ik sta alleen te midden van de mensen,
net als zij, die enkel Vrede wensen.*

Oorlog, ellende, verwarring en pikdonkere nacht.....

Geen veilige plek. Wat is het dat ons morgen wacht?

*Stel, ik zit nu op een wolk en kijk vandaar naar Moeder Aarde;
Wat zegt de geest van deze tijd tot ons, die deze rampen baarde?
Het gaat voorbij. Misschien niet nu, maar wat is tijd?*

Wie loopt door een woestijn van angst, wordt door de kerstster begeleid.

*Kom, wees niet bang. Als je loopt door een stikdonkere nacht
en in je eigen leegte valt, geef je dan over, want op de bodem van
je ziel*

word je al eeuwen door het Licht opgewacht!

*Een zaadje nestelt zich in donkere Aarde,
een gedachte groeit naar groter Licht...
Familie Mens ontdekt haar waarde;
door Liefde en Begrip vervaagt het woordje "plicht".*

De rups ontdoet zich van zijn huid.

Nog even , en er vliegt een vlinder uit!

Online Quakermeeting

Door Peter van Leeuwen

Onze stille
bijeenkomsten op
zondag bijwonen
ervaar ik als een groot
goed. Met meer dan 50
weken in 2024 kan dat
heel vaak!

Of toch niet? Niet voor
iedereen? Denk eens
aan:

- Een Vriendengroep die maar 1 of 2 x per maand een stille meeting kan hebben.
- Vrienden die gehandicapt, ziek of besmettelijk zijn.
- Allerlei gezinssituaties die het lang van huis zijn vaak ingewikkeld of onmogelijk maken.
- Moet oppassen, of op andere manier aan huis gebonden.

Ik mag mij gelukkig prijzen dat ik de laatste jaren steeds meer dan 45 keer heb meegedaan aan de zondagse stille bijeenkomsten. Daar tel ik dan digitale deelname bij op. En over digitale deelname wil ik graag wat persoonlijks over vertellen:

Al in de zeventiger of tachtiger jaren werd Thomas Kelly (van ‘Een Quaker Getuigt’) een voorbeeld voor mij: te leren om elk moment in contact te zijn met de ervaring die ik voor mijzelf “God” ben gaan noemen. NB een ervaring, niet een theologisch begrip zoals dat in kerkelijke leer wordt beschreven. Een persoonlijke ervaring die voor mij vele synoniemen mag hebben. Naast God of Heer, ook: de Bron, het Al, Liefde, Being, Pure Awareness, Innerlijk Licht, of nog andere woorden voor het ‘onnoembare’.

Het blijft voor mij een ervaring waar ik liever geen woorden voor probeer te gebruiken. Door de weeks word ik zoveel en zo vaak afgeleid, dat ik het “voortdurend contact” vaak vergeet, maar tijdens de meeting staat dit contact steeds centraal en is het door de vele jaren heen steeds gemakkelijker geworden.

Naast dat contact met God voel ik ook verbinding met de mensen aan wie ik kies te denken: de mensen in de meeting, de mensen die ik zie op mijn scherm, overleden mensen, mensen die verder weg wonen, anonieme groepen mensen, die me via de media bereiken, enz.

Hoeveel tijd ik aan mensen denk kan

verschillen, maar de ervaring van wat ik “contact met God” noem, is er steeds en daar gaat het mij om. Zo kan ik ook “alert blijven op de ingevingen van liefde en waarheid in mijn hart”.

Ik kan iedereen aanraden naar de stille meeting te komen. Wanneer dat niet fysiek lukt, eerste keus, is er dus altijd nog de mogelijkheid van de landelijke online meeting, elke zondag van 10:30 uur tot 11:30 uur.

Hoe kom ik daar?

Door naar onze website

(www.quakers.nu) te gaan en op “KOM LANGS” te klikken, de pagina met alle locaties. Op die pagina vind je het tegeltje met: Locatie te ver? Er is ook "online", van waaruit je naar de online meeting kunt klikken.

Nieuwe bezoeker?

Locatie te ver? Er is ook "online"

Klik hier als je via Zoom wilt deelnemen aan onze landelijke Stille bijeenkomst, elke zondag van 10:30 – 11:30 uur.

Meeting ID: 828 2537 8000

Passcode: 626635

Wat doen bezoekers op de Quaker Website?

Door Erik Dries

Je kan ergens aan de achterkant van de website zien wat bezoekers zoeken en doen op de website.

Een kleine impressie:

De site is deze maand 736 keer aangeklikt, heel vaak met het mobieltje. Veel mensen gaan naar de pagina 'Kom Langs' (323 keer). Dat is wat meer dan 'Over ons' want daar ging men 262 keer op lezen.

Ook de pagina met 'veel gestelde vragen' wordt flink bezocht: 150 Keer.

Wat wij zelf erg leuk vinden is dat de bladzijde met 'levensstijl' 107 keer is bezocht.

We zoeken nog steeds Vrienden die daar iets willen plaatsen, dat mogen ook attenders zijn natuurlijk. Als je iets hebt, kan je dat doorgeven aan Vivian, de spin in het web, ik bedoel: de webmaster . (vivbartytaylor@yahoo.co.uk)

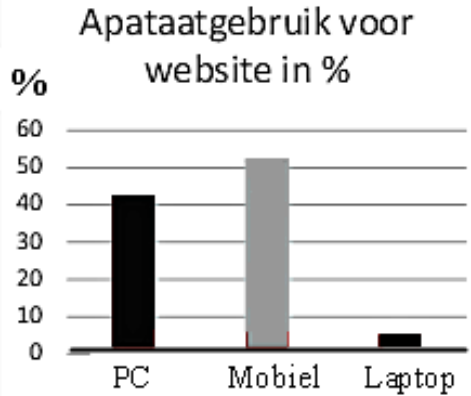
'Actueel', met de 'agenda' is 131 keer aangeklikt. En dat was toen de agenda nog niet gevuld was voor 2024. Dat is deze nu wel, tot de laatste 'Quaker en ik' van dit jaar op 19 december 2024.

Dan kunnen we nog melden dat 'geschiedenis' 80 keer is bekeken en 'informatie voor een nieuwe bezoeker' 72 keer.

De bladzijde 'de stille bijeenkomst' is 59 keer bezocht. En 'lokaties' 53 keer.

We hebben geen gegevens over het bezoek op de bladzijden over Quaker hulpfonds, Quakers in beeld (video's) en 'leesvoer'. Het aantal kliks viel misschien onder de norm voor de statistiek.

De 'ledenpagina' is uiteraard helemaal niet bezocht; binnen afzienbare tijd krijgen we allemaal een wachtwoord en kunnen we daar terecht. Bijvoorbeeld om eerdere berichtenbladen te raadplegen, of om een discussie te starten...

Vuur en Vlam

ingebracht door de communicatiecommissie van de Ned. Quakers

inspiratie voor de Nederlandse Jaarvergadering

Vuur en Vlam

Het boek 'geloven en werken' zal te zijner tijd vernieuwd worden. We nodigen je uit om op deze bladen teksten aan te leveren. Teksten die jou hebben geraakt, die jou inspireren. Iets wat je in 'vuur en vlam' zet. Het mag langer zijn, maar net als een gesproken bijdrage is het kortere vaak indringender. Er is méér mogelijk; je kunt ook illustraties bijvoegen, of een stukje video, of een geluidsfragment. We weten niet hoe het nieuwe 'geloven en werken' er uit zal komen te zien.

Op de website van de Nederlandse Quakers kun je inspirerende en ontroerende dingen met elkaar delen die in ons opkomen of die we tegenkomen. Beschouw deze pagina als een plaats voor bijdragen over elk onderwerp dat van je hart is. We zijn nog samen zoekend. Ideeën over meezoeken zijn dus ook hartelijk welkom. We zijn net begonnen met een zogenaamd "shared document" onder Vivian's beheer (vivbartytaylor@yahoo.co.uk). Hij kan toegang verlenen aan wie dat wenst. We werken nu de manier van de Britten ontdekt hebben, die middels een programma (padlet.com/) werken en dat er mooier uitziet en dat we dat nu gaan bestuderen.

Twee voorbeelden van bijdragen aan 'Vuur en Vlam'

Erik Dries...vredesverklaring World Beyond War:

“Ik begrijp dat oorlogen en militarisme ons minder veilig maken dan ons beschermen, dat ze volwassenen, kinderen en zuigelingen doden, verwonden en traumatiseren, de natuurlijke omgeving ernstig beschadigen, burgerlijke vrijheden uithollen en onze economieën leegpompen, middelen overhevelen van levensbevestigende middelen activiteiten. Ik verbind me ertoe geweldloze inspanningen te leveren en te ondersteunen om een einde te maken aan alle oorlog en voorbereidingen op oorlog en een duurzame en rechtvaardige vrede te creëren.”

Door Joke Hofman

Rumi: Een mens hoeft niet naar een specifieke plek te gaan om het Goddelijke te ontmoeten, want dat bevindt zich in de mens zelf, op de plek waar zijn ware ik zich bevindt.

Mijn eerste Quakerbijeenkomst.

Rani Sari, Wageningen.

Stilte, zo begon de bijeenkomst, na elkaar begroet te hebben. We waren met 15 mensen in een kring. Ingeleid, deze keer, door Joke met het thema “oor- delen”. Zij las een stukje voor uit het boek van Mirdad. We luisterden, daarna enige tijd stilte. De stilte werd onderbroken door één van ons die be- hoeftte voelde om haar of zijn gedachte te uiten die door het stuk van Mirdad was geraakt. Weer een stilte, en weer een bijdrage. Zo ging het ongeveer een half uur. Het was niet de bedoeling om op elkaars gedachte te reageren. Bij zen meditatie leer ik ook in de stilte te zijn. We hebben daar ook gedachten en gevoelens die we uiten vanuit de stilte, niet bedoeld als een discussie. Ik vind het prettig om dit te doen. Gewoon luisteren wat iemands gedachten zijn.. Dat kan in een veilige omgeving.

Stilte in het dagelijkse leven is vaak ongemakkelijk. Ik vind stilte ook inte- ressant tijdens de toneel repetitie, we worden verwacht om contact te houden met het publiek in stilte. Het is nog steeds ongemakkelijk, want in het dage- lijke leven zijn we vaak meer aan het doen dan in het zijn. Zonder die oefen- ings van meditatie zou ik dat nog moeilijker vinden. Zitten in een kring bij de Quakers voelde gewoon. Je hoeft ook niet helemaal stil te zitten zoals in zen meditatie, zo te zien. Ik heb geen idee, maar iedereen zat op haar of zijn eigen manier. Soms hadden we ook nog wat oogcontact of een glimlach, en dat voelde ook heel gewoon.

Wat ik ervaar bij het Boeddhisme, de tweedelige werkelijkheid: de ultieme en de relatieve werkelijkheid, ervoer ik ook op die dag. Het stuk van Mirdad over niet oordelen is hartverruiming. Hoe heerlijk is dat om niet meer bezig te zijn met oordelen. Af van onze rechterstoelen. Hoe fijn is dat! Wat een opluchting toen ik hoorde tijdens Jokes inleiding: “Bij een volledige getuigenis zou de Kosmos moeten getuigen”. Ook een heel fijn gevoel gaf mij de zin: “Als we alles wisten, zouden we niemand meer oordelen”. Twee citaten zijn dat uit Mirdad.

Zo'n concept is een voorbeeld van ultieme werkelijkheid, zo heb ik geleerd. Dat geeft veel ruimte in ons denken en voelen. Zo voel ik me tenminste als ik zulke universele dingen hoor. Zelfs voel ik me lichamelijk ruimtelijk daardoor. Begin mijn ademhaling te vertragen en deze wordt dieper, dan komt de ontspanning. Maar in het dagelijks leven hebben we vaak met de relatieve werkelijkheid te maken. We hebben te maken met oordelen, met dualisme. Dat hoeft niet slecht te zijn, vind ik. Altijd oordelen we, van welk ontbijt we nemen tot hoe we willen handelen. En dat is ook nodig om in ons leven te navigeren. Om iets te beginnen hebben we richting nodig. Een oordeel geeft richting. Het probleem komt, vind ik, als we denken dat onze werkelijkheid de enige echte. En als we oordelen over mensen. Stilte schept ruimte in ons voelen en denken, we worden ontspannen, en vandaar kunnen we veiliger beslissingen nemen. Misschien is dat waarom het nodig is om af en toe in stilte te zijn. Om vaker bij de bron te zijn.

Onze weg is te ruw en te kronkelig, zo schreef de auteur uit Libanon, Mikhail Naimy, in de vorige eeuw. Het is nog steeds heel relevant voor mij, het is te ruw en te kronkelig, zodat ik voorzichtig kies wat ik in het nieuws ga lezen. Het is veel, van Oekraïne tot Gaza en alle andere ellende. En ik ben niet de enige die zich beschermt tegen de harde werkelijkheid. Ik hoor van velen dat ze niet meer de kranten willen lezen. Het helpt me om iedere keer naar de stilte te gaan en mensen te ontmoeten die zo hoopvol zijn als de Quakers. Na de stilte vertelden ze over activiteiten, oa. rond de problemen in Gaza. Het is hartverwarmend dat de Quakers zo betrokken zijn bij de problemen in de wereld, vanuit liefde voor de mensheid.

Ik zag in die ochtend de twee werkelijkheden in een.

Over oordelen

Citaat uit het boek Mirdad door Mikhaïl Naimy, uitgekozen door Joke Hofman voor de worship-sharing van de Midden en Zuid Nederlandse Quakergroep.

Schuwt iedere rechterstoel, deelgenoten. Want om een oordeel uit te spreken over iemand of iets moet ge niet alleen de Wet kennen en in overeenstemming met Haar leven, maar dient ge ook de getuigen te horen. Wie wilt ge in enig geval als getuigen horen?

Zult ge misschien de wind ter rechtszitting oproepen? Want de wind is medeplichtig bij alles wat er onder de hemel gebeurt.

Of zult ge de sterren dagvaarden? Want zij zijn bekend met alles wat in de wereld plaatsgrijpt.

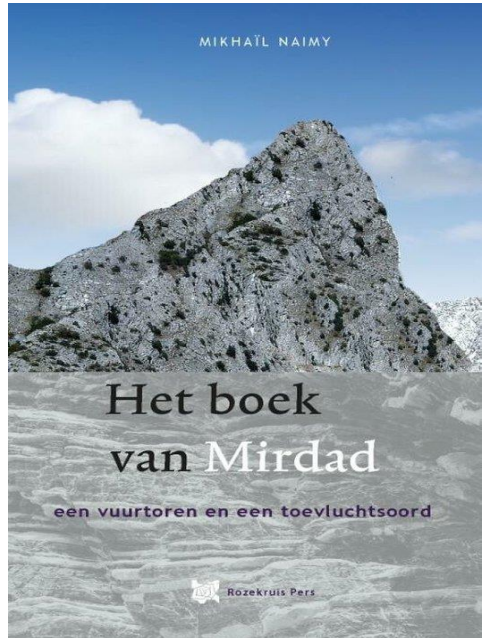
Of wilt ge dagvaardingen uitzenden aan alle doden vanaf Adam tot op deze dag? Want alle doden leven in de levenden!

Om in een gegeven geval een volledige getuigenis te hebben zou de Kosmos moeten getuigen. Wanneer ge de Kosmos ter terechtzitting zoudt kunnen oproepen, zoudt ge geen rechtbank meer nodig hebben. Ge zoudt dan van uw rechterstoelen afkomen en de getuige laten rechten.

Wanneer ge alles weet, zoudt ge niemand oordelen.

Wanneer ge de werelden kondt samenbrengen, zoudt ge zelfs hen die verstrooien niet oordelen. Want ge zoudt weten dat wie verstrooit, daardoor zelf geoordeeld wordt.

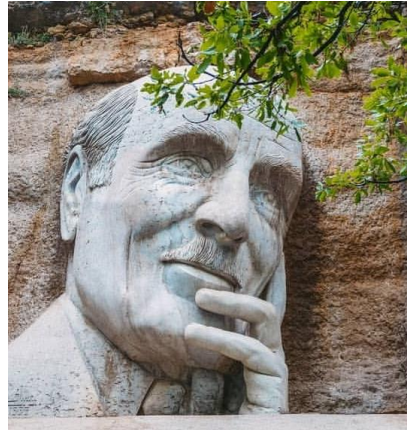
Over- en overbelast is nu de Mens met wat hij zich heeft

opgeladen. Zijn weg is te ruw en te kronkelig. Ieders oordeel is een last te meer, zowel voor de rechter als voor de veroordeelde. Als jij wilt dat uw lasten lichter worden, onthoudt u er dan van enig mens te oordelen. Als ge wenst dat ze vanzelf verdwijnen, ga dan onder en verliest uzelf voor eeuwig in Het Woord. Laat inzicht uw stappen leiden, zo ge wilt dat uw weg recht en glad wordt.

Mijn mond brengt geen oordeel, maar Heilig Inzicht.

Mikhaïl Naimy (Libanon 1889-1988) en zijn vriend Kahlil Gibran (auteur van o.a. De Profeet) richtten in 1916 in New York de Pen Society op, om de klassieke Arabische literatuur in het Westen te verbreiden. De legende die Naimy ons in het boek van Mirdad verhaalt draagt de signatuur van een levende waarheid die het hart weet te raken. De vertelling die handelt over ‘een klooster dat voorheen de Ark werd genoemd’ spoort de lezer – en de mensheid – aan haar hoge geestelijke oorsprong niet te vergeten.

*Mikhaïl Naimy,
relief uitgehouwen in een rots*

Tot in onze eeuw is het zo dat wie leeft en handelt zoals Mirdad het zijn discipelen voorleeft, nog steeds ‘de weg, de waarheid en het leven’ kan vinden. Zo bezien, is de vertelling een boodschap van het Licht en wijst de weg naar dit Licht.

De auteur schreef indertijd aan zijn Engelse uitgever:

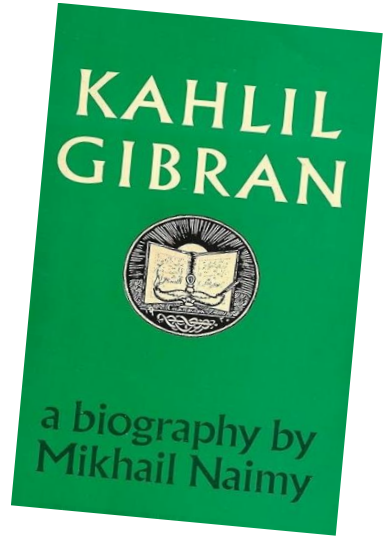
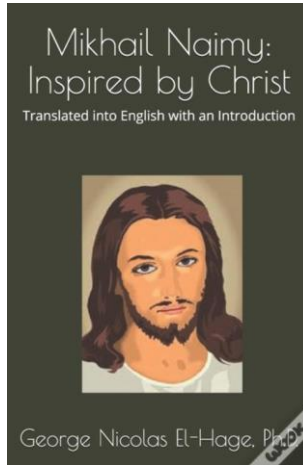
Het boek van Mirdad kijkt duidelijk af van ieder vaststaand dogma, en wel op religieus, filosofisch, politiek en ieder ander gebied. Het belang ervan ligt er juist in dat het wegen toont naar een nieuwe beschouwing van het zijn. Het wil de mensen wakker schudden uit de gevoelloosheid van de vele dogmatische verwarringen, die zo vol haat, strijd en chaos zijn.’

Mikhaïl Naimy schreef dit boek na een jarenlang verblijf in Amerika, aan de voet van de berg Sanneen in Libanon. Het verscheen eerst in het Engels (Beiroet 1948), daarna in het Frans, Duits, Nederlands, Portugees, Spaans, Arabisch, Gujarati, Hindi en vervolgens ook in vele andere talen.

Deze uitgave is de vijfde Nederlandse druk. Het Boek van Mirdad toont Naimy als een van de grote spirituele denkers van de twintigste eeuw.

Liefde is geen deugd. Liefde is een noodzaak, meer dan brood en water, meer dan licht en lucht. Laat niemand zich op zijn liefde beroemen. Adem veeleer liefde in en uit, even onbewust en vrij als u de lucht inademt en weer uitademt. Want de liefde heeft niemand nodig om haar te verheffen. Liefde wil het hart verheffen dat zij zich waardig keurt. Zoek geen beloning voor liefde. Liefde is voldoende beloning voor liefde...

Boeken van Mikhaïl Naimy:

Veroordelen of Waarderen?

Bijdrage van Sytse aan de worship-sharing

Oordelen leidt vaak tot veroordelen van de persoon. Quakers geloven in 'dat van God' in ieder mens. Dat is een heel positief oordeel op het niveau van de persoon, op identiteits niveau. Heb je moeite met iemands gedrag en dus een negatief oordeel over wat iemand doet, breng dan je oordeel terug tot het gedrag van de mens en geef aandacht. Stel vragen, Luister aandachtig om tot meer begrip te komen. Wat is er gebeurd in het gezin van herkomst? Welke omstandigheden hebben op dit gedrag invloed gehad. Begrijp het wereldmodel. Welke informatie krijgt deze persoon? Met name de inwoners van Israël krijgen heel andere informatie dan ik tot mijn beschikking heb. En dan ook: wat is de geschiedenis van de ouders en voorouders. In de tekst wordt zo mooi verwoord dat 'de doden in de levenden doorleven.'

Over oordelen 2

Door Frieda Oudakker

Het lezen van de tekst voor het gesprek vanuit de stilte in Bennekom roept bij mij onmiddellijk een associatie op met een bevrijdende ontspanning die ik graag deel.

Oordelen leerde ik goed in de gereformeerde kerk. Mijn opvoeding was gestoeld op de leer van die kerk van mijn jeugd. Er was maar één ware kerk en dat was de onze. Dus op alle andere was iets aan te merken. Ik begrijp heel goed het gezegde: 'Oordeel niet opdat je niet geoordeeld worde', want ik ging ervanuit dat alle andere gelovigen dat deden – dus ook zó naar mij keken! Ik was immers 'in zonde ontvangen en geboren, niet in staat tot enig goeds, maar geneigd tot alle kwaad'. Dat leerde ik op de catechisatie. Ik herinner mij een laatste poging om daar onderuit te komen toen ik tegen de dominee zei: "Maar we hebben toch ons geweten!". "Dat is ook zondig", zei hij gedecideerd. En ik herinner mij het machteloze gevoel inherent slecht te zijn als mens - de laatste poot werd onder mijn stoel vandaan gezaagd.

De associatie met bevrijdend ontstond jaren later, toen ik ontdekte dat het een volstrekt logische, gewone en onvermijdelijke menselijke reactie is om alles wat op ons pad komt een plekje te geven in een soort 'bibliotheek' in ons hoofd. Dat heet geen oordelen. Zo leren we. We klusteren kennis - dit hoort hierbij, dit daar. Het één spreekt ons aan, het andere weten we nog niet precies en tegen het derde zegt het van binnen volmondig NEE. Dus hoezo: oordelen en zondig? Een gewone neutrale menselijke reactie.

Pas toen ontstond de ruimte in mij om te verkennen hoe ik mij erover voelde en daarover na te denken. Waarom wilde ik het ene persé niet? Waarom maakte het andere mij blij? Waardoor voel ik mij bij de ene mens op mijn gemak en gaan mijn haren overeind staan van iemand anders? Hoe voelt dat? Het ge-'oordeel' werd heel wat genuanceerder, want het hing van allerlei omstandigheden en mijn kennis van die mensen af.

Natuurlijk zijn er duidelijke grenzen. Anderen benadelen, pijn doen, en erger. Mijn mening daarover kan ik nu gewoon uiten. Maar wel graag zo veel mogelijk in liefde. Daarvoor heb ik geen stok achter de deur nodig van een religie. Het voelt veel fijner om in verbinding met de ander te zijn en te begrijpen waar onprettig gedrag vandaan kan komen.

Over oordelen 3

'Quakers en ik' van 18 januari 2024. Door Marlies Tjallingii

Zie voor de tekst op blz.14 in deze Vriendenkring:

Er zijn 11 mensen via zoom bij elkaar. Uit allerlei streken van Nederland (en één daarbuiten), van mensen die 40 jaar Quaker zijn tot mensen die voor het eerst bij een Quakerbijeenkomst zijn. We hebben een oude, zware tekst* gelezen over 'niet oordelen'. Zoals vaker bij inhoudelijk goede gesprekken, lopen ook in dit gesprek uit de stilte psychologische, sociologische en spirituele invalshoeken door elkaar.

Wat wordt er aan het eind gezegd?

'Fijn om dit met jullie te beleven, de inhoud, de aandacht, de concentratie. Dankjewel, het is fijn om zo samen te zijn.' 'Wat goed om de enorme diversiteit hier te horen en te zien hoe het elkaar aanvult.' 'Hoewel ik veel mensen niet ken heb ik een gevoel van verbondenheid.' 'Dankjewel, dit geef mij een nieuwe manier om naar mijn eigen oordelen te kijken. Ik ga de komende tijd nadenken over hoe ik dit in mijn eigen leven vorm geef.' 'Het gaat in feite ook om over jezelf beoordelen, en over dat je eigen zonden vergeven zijn.' 'Je blijft een kind van God.' 'Hoe moeilijk het ook is, als ik liefheb oordeel ik niet.' 'Een aantal uitspraken die daarvóór zijn gepasseerd (in ongeveer (!) deze bewoordingen): Ik oordeel 100x per dag, ik maan mezelf dat niet te doen maar ik doe het toch, 100, nee 200x per dag.' 'We zijn mensen, dus we oordelen. Het is ook nodig om te overleven. Er is niks mis mee. Het gaat erom hoe je daarmee omgaat.' 'Oordelen is normaal, VERoordelen is niet oké.' 'Het was voor mij een bevrijding te leren dat een nieuwe ervaring altijd gekoppeld wordt aan eerdere ervaringen om ze een plaats te kunnen geven; het is dus normaal dat daarbij een oordeel volgt. Maar...mijn oordelen en veroordelingen zeggen meer over mij dan over wat de ander doet of zegt.' 'Niet oordelen is niet te doen. Maar het is wel van belang te weten dat je nooit alles weet en dus fout kan zitten. Dat heb ik ervaren in de relatie met mijn moeder.' 'Mensen hebben zichzelf niet gemaakt' is een uitgangspunt voor mij. De tekst deed mij ook denken aan Jezus en de overspelige vrouw. En de geweldige manier waarop hij zich niet liet verleiden tot een oordeel. Nu zou je de overspelige vrouw misschien moeten vervangen door een drugsdealer.' 'Ik heb een manier gevonden om ermee om te gaan. Ik ga mezelf geen schuldgevoel aanpraten of ertegen vechten. Ik zorg ervoor dat ik in een gesprek of wat dan ook HERKEN dat ik aan het oordelen ben, en dan kan je het makkelijker loslaten.' 'Ik ben al een lange tijd bezig met Gewelddoos Communiceren. Ik heb geleerd om dingen uit elkaar te halen; je hebt de werkelijkheid en dat wat ik denk over de werkelijkheid. Me daarvan bewust zijn is heel belangrijk.

‘Als ik iemand iets zie doen is mijn reactie altijd ‘waarom doet iemand dat nu zó?’. Als je goed kijkt, vind je altijd een reden en dat verandert je gedachtegang.’ ‘Ik denk aan een citaat van moeder Theresa ‘if you judge someone, you have no time to love him’. Oordelen is een obstakel om lief te hebben. Ik moet ook denken aan Jezus die tegen de verlamde zegt ‘je zonden zijn vergeven. Pak je bed op en ga naar huis’. Misschien wist Jezus dat deze man zichzelf te hard beoordeelde en heeft hij hem uit dat patroon gehaald.’ ‘De overweging om niet te oordelen komt uit de religieuze hoek. Maar je ziet het ook bij beroepen in de Geestelijke Gezondheidszorg; niet oordelen maar werken aan herstel, aan genezing. We leven in een gebroken wereld en oordeel is een obstakel.’ ‘Je kan ook positieve oordelen hebben! Moeten we die vermijden? Denk het niet. Hoewel die net zo subjectief zijn natuurlijk.’ Het verhaal van de Chinese boer met zijn paard en zoon*. Dat verhaal laat zien dat oordelen over de toekomst er dus net zo naast kunnen zitten als de oordelen over het heden en verleden.

De tekst spreekt over getuigen aanhalen zoals de wind, de sterren, de doden, de kosmos. Dat wijst op het grotere perspectief. Zij kijken van een afstand. Ik ben een geliefd kind van God, al voldoe ik niet altijd aan waar ik aan zou moeten voldoen.

**In China woonde een oude, wijze boer en alles wat hij bezat was zijn huis, zijn zoon en zijn paard. Zijn zoon en zijn paard waren dan ook erg belangrijk voor zijn levensonderhoud.*

Op een dag brak zijn paard door een omheining en loopt weg.

De buurman van de boer komt langs en zegt: “Ik vind het zo erg voor je dat je paard is weggelopen.” Waarop de boer zegt: “Wie weet wat goed of slecht is?”.

De buurman is in de war omdat dit duidelijk verschrikkelijk is. Het paard was het meest waardevolle dat de boer bezat.

Maar het paard komt de volgende dag terug en hij brengt 12 wilde paarden mee.

De buurman komt terug om het te vieren: “Gefeliciteerd met je geweldige fortuin!”

En de boer antwoordt opnieuw: “Wie weet wat goed of slecht is?”.

En de volgende dag temt de zoon van de boer een van de wilde paarden en hij wordt geworpen en breekt zijn been. Opnieuw komt de buurman terug: “Het spijt me van je zoon.” En weer zegt de boer: “Wie weet wat goed of slecht is?”

De volgende dag komt het leger naar het dorp van de boer om alle jonge mannen op te halen, om te gaan vechten in de oorlog. De zoon van de boer hoeft niet mee omdat hij gewond is.

En dit verhaal kan zo doorgaan. Goed, slecht, wie weet?

Worship-sharing over oordelen

Door Irene Peters

De aanleiding is een tekst over oordelen; een mooie, bloemrijke tekst, die mij wel aansprak.

In mijn jonge jaren had ik soms wel degelijk een oordeel over iemand. Ik was een fanatieke vredesactiviste en ik sloeg daarin nog wel eens door.....en dan riep ik "Dierenbeul!" of ik nam het iemand kwalijk, dat hij bij de Shell werkte, of ik ging verantwoording vragen aan een - jonge soldaat in de trein---ik had beter naar zijn beweegredenen kunnen luisteren. Later begreep ik, dat de emotie, die

onder fanatisme zit, wel eens angst zou kunnen zijn. Misschien de angst ,dat het jou ook wel eens zou kunnen overkomen -die oorlog bijvoorbeeld.

Ik ben in de oorlog geboren; naast wat mijn ouders daarover vertelden, had ik vrijwel geen herinneringen aan die tijd. Echt niet? Misschien heb ik het verdrongen? Wat gebeurde er in mijn onderbewustzijn?

Vreselijke dingen op het nieuws kon ik niet verdragen; ik rende de kamer uit--één keer luid gillend---en daarna kreeg ik een nachtmerrie.

Vooraf die passage over de wind. Deed me denken aan dat beroemde lied van Bob Dylan: "Blowin' in the wind". Wij weten het niet--meer--, de wind mag het zeggen.

Tijdens de wijdingsdienst had ik niet het gevoel, iets te moeten zeggen, ook na afloop niet. Ik voelde van binnen van alles borrelen, maar het kwam niet aan de oppervlakte. In de week daarna kwam over deze ingewikkelde verhandeling van alles naar boven, en nu misschien naar buiten.

"Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt" Ja, dat staat in Bijbel, evenals de tekst over iemand die klaagt over een splinter in het oog van iemand anders waarop Jezus hem zegt, dat hij geen acht slaat op de balk in zijn eigen oog.

Een ander voorbeeld van oordelen of niet-oordelen is het verhaal over de overspelige vrouw, die gestenigd zou worden. Jezus zei, met de nodige mensenkennis: "Wie van jullie zonder zonde is, werpe de eerste steen. "

Dat kon niemand van zichzelf zeggen, dus de mensen dropen af, één voor één. De vrouw was gered, , en Jezus zei: "Gaat heen, en zondig niet meer"

Een goede raad, of een correctie is nog geen oordeel! En kwaad worden mag---als je het daarna maar weer goed maakt'; want anders. . . nu, dat zien we genoeg om ons heen, in de vorm van huiselijk geweld bijvoorbeeld. Kwaad worden is een emotie, en die gaan vanzelf voorbij--zolang het niet uit de hand loopt, tenminste.

Het -ouderwetse - woord "zonde" lag me vaak toch wat zwaar op de maag. Ik heb daarover eens met een -pacifistische - dominee gesproken. Hij zei: "Zonde is, als je je doel mist. "En wat is mijn doel? Diep van binnen, bij mijn hart. Mijn innerlijk Licht. Om van daaruit te leven. Het woord "zonde" lijkt wat verouderd, en werd vaak verbonden met het woord "schuld", het legt steeds maar weer daar de nadruk op leggen, heeft voor heel wat mensen voor psychische problemen gezorgd. of op zijn minst voor minderwaardigheidsgevoelens. Hoe kun je nu schuldig zijn aan iets, waarvan je je niet eens bewust bent? Ja, collectieve schuld, als land bijvoorbeeld, dat is een heel ander verhaal, waar een bewustzijnsproces voor nodig is.

In de trainingen gegeven door dominee Harcourt Klinefelter, leerde hij ons, onderscheid te maken tussen de dader en de daad. De daad heeft alles te maken met gedrag. De dader: hij is zoveel meer dan zijn gedrag. Verkeerd, of gevaarlijk gedrag kun je iemand aanrekenen. Maar niet de persoon als zodanig; dat gedrag is een van de facetten van die mens. Ja, hij/zij is ook nog in de eerste plaats mens, en mensen mogen fouten maken. Daar leer je van. Als je maar geen gevaar vormt voor een ander, of voor jezelf. Je kan een daad veroordelen, maar nooit een persoon als zodanig. Je kan niet in de schoenen van een ander lopen'. Je kan de ander wel een eindje tegemoet lopen. Maar blijf bij jezelf. Als je je verliest in de ander, jezelf wegcijfert, daar heeft niemand wat aan, hoe goed bedoeld ook. Als jij jezelf wegcijfert, ziet de ander je ook niet meer, want jij bent. . . . WEG!

Je kan kwaad niet met kwaad bestrijden, want je krijgt alleen maar meer kwaad. Niet, dat ik het goede antwoord weet, de wind zal het met zich meedragen. . . . dank je, Bob Dylan; die overigens een joodse achtergrond heeft. Je kan , om te beginnen, een kaars aansteken in het donker.

Ooit schreef ik een Nederlandse versie van het lied "Streets of London. " Ter afsluiting één van de coupletten.

*Eens was hij een leraar,
een arts of producent,
die, in die hoedanigheid nu niet meer wordt herkend. . . .
Nee, het zijn geen drank- of drugsverslaafden,
al zijn die er ook bij. . . .
Het zijn heel gewone mensen,
net als ik en jij. . . .*

Brieven voor Russische gevangenen

Door Dick Meijaard, namens de Amsterdamse maandvergadering.

Via de Russische Quakers van het Friends House Moscow werd ik op het volgende bericht geattendeerd. De organisatie "Rights in Russia" (RiR) heeft een nieuw project gestart met de naam "Write to Russia".

Het project moedigt Engelssprekende en schrijvende mensen aan om brieven te schrijven, waarmee ze de politieke gevangenen in Rusland kunnen ondersteunen. Nu is het natuurlijk geen toeval dat onze Russische Vrienden dit bericht verspreiden. Sinds het ontstaan van de Quakers is het bijstaan van gevangenen een belangrijke taak geweest waarmee uiting gegeven wordt aan een belangrijk Quaker getuigenis. In de rumoerige en onstuimige ontstaansperiode van de Quakers kwamen sommige Vrienden door hun optreden in de gevangenis terecht, waar zij zich door eigen ervaring bewust werden van de erbarmelijke toestanden die daar heersten. Zij kregen zorg en ondersteuning van andere Vrienden, die al snel hun hulp uitbreidden tot andere gevangenen. Deze Vrienden probeerden het leed van de mensen te verzachten en begonnen ook les te geven aan de kinderen van de gevangenen, om ze meer kansen te geven op een normaal bestaan. In later jaren is vooral de naam van Elizabeth Fry (1780- 1845) bekend geworden door haar werk in de gevangenis. Dit getuigenis wordt tot op de dag van vandaag nog uitgedragen. Vrienden bezoeken ook nu nog gevangenen en bekommeren zich om hun re-integratie.

Er zijn voor het schrijven van de brieven wel een paar spelregels:

Het Federale Penitentiaire Stelsel in Rusland staat geen brieven toe voor gevangenen die geschreven zijn in een andere taal dan het Russisch. Geen zorgen; het project biedt de mogelijkheid je brief te vertalen. Je kunt gewoon je brief in het Engels opstellen en aan RiR toesturen en deze vertaalt vervolgens de brief in het Russisch.

De brieven worden per traditionele post verzonden, dat betekent dat ze geprint, in een envelop en met een postzegel, op de bus gaan. Postzegels kosten geld, per brief een bedrag € 2,55 voor de porto. Vandaar heeft AMV een

startbedrag overgemaakt voor de eerste 10 brieven. Mochten ook andere Maandvergadering ons voorbeeld volgen, zou mogelijk het QHF dit stukje financiële support kunnen overnemen.

Je kunt voor 2 opties kiezen: de organisatie Rights in Russia stuurt de brief namens jou voor je op naar de gevangenis, of ze sturen de brief terug naar je adres, zodat je de brief persoonlijk kan ondertekenen. De organisatie RiR zorgt ervoor dat er een voorgeschreven envelop bij je brief zit, in het Russisch, aan de betreffende gevangenis.

Russische gevangen hebben het recht om zelf ook brieven te schrijven. Dit moet natuurlijk ook in het Russisch en zal wel van de nodige censuur voorzien worden. Het is zelfs verre van zeker, of alle gevangenen ook in staat worden gesteld van dit recht gebruik te maken. Als je een brief in het Russisch terugkrijgt, kan RiR je weer helpen de brief in het Engels te vertalen, maar kun je ook bij Russische vrienden uit ons netwerk terecht.

Op de website van RiR (zie hieronder) vind je veel informatie over Russische gevangenen en de achtergrond van hun zaak. Graag het nieuws over dit initiatief ook delen met andere Vrienden. De eerste brief vanuit de Amsterdamse Maanvergadering is al de deur uit.

Website: <https://www.rightsinrussia.org/write-to-russia/>

Om godswil Goddeloos

(Godless for God's Sake, Nontheism in Contemporary Quakerism, 2006), door 27 Quaker niet-theïsten, samengesteld door David Boulton); door Jelena Kas-

teel

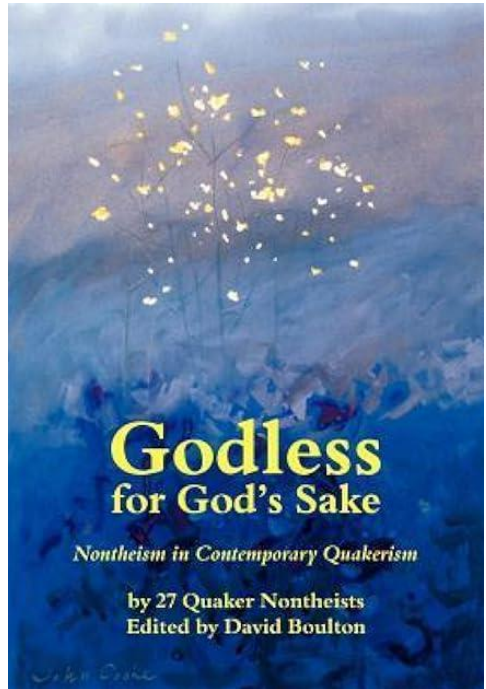
Dit boekje is een verzameling van 10 essays en 17 getuigenissen, naar aanleiding van de workshop voor de niet-theïstische Quakers in Woodbroke in 2004 en in Pendle Hill in 2005. Het boekje is mooi samengevat op de achterkant van het boekomslag:

27 Quakers uit 13 Jaarvergaderingen in 4 landen vertellen hoe ze hun toegewijde deelname aan het Religieuze Genootschap der Vrienden combineren met de afwijzing van het traditioneel geloof in een transcendente, persoonlijke en bovennatuurlijke God.

Voor sommige van deze niet-theïstische Vrienden is God niet meer (maar ook niet minder) dan een symbool van de menselijke waarden van 'genade, medeleven, vrede en liefde'. Voor anderen is het idee van God en 'Godstaal' een archaïsme geworden en een struikelblok.

Lezers die zoeken een geloof of wereldbeeld vrij van het bovennatuurlijke, ongeacht of ze Vrienden zijn,

aanhangers van andere tradities of afvalligen van de oude religies, zullen zich vinden in het gezelschap van een gevarieerde groep. Hun zoektocht naar een authentieke 21e eeuwse begrip van religie en spiritualiteit heeft ze geïnspireerd om zich te noemen 'Om Godswil Goddeloos'.

Waarom de titel van dit boek, Om Godswil Goddeloos?

Die is geïnspireerd op de Preek 23 van de middeleeuwse mysticus Meister Eckhart: "Mens' laatste en hoogste afscheid is wanneer men, in Godsnaam, afscheid neemt van God". Wat dat precies betekent, is open voor discussie, maar hier is de betekenis genomen van "afscheid nemen van mens' idee van

God ten gunste van de persoonlijke beleving van het mysterie van het leven en het universum. De benaming niet-theïst is gekozen als een compromis tussen atheïst, agnostic, naturalist (hier in de betekenis: niet gelovend in het bovennatuurlijke) en humanist. Het is niet bedoeld als een etiket dat niet-theïstische Vrienden onderscheidt van de theïstische, maar alleen om de verscheidenheid van de leden te erkennen.

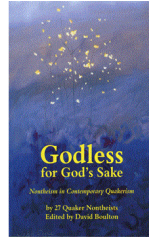
Wat trekt niet-theïsten aan bij de Quakers? Om te beginnen kunnen ze zich vinden in de kernwaarden van Quakers. Bovendien worden de kernwaarden niet beschouwd als idealen, maar als dagelijkse praktijk. Ze zijn dankbaar dat ze door de theïstische Vrienden worden geaccepteerd. Er zijn maar weinig negatieve ervaringen op dat gebied (en dan vooral in Verenigde Staten). De niet-theïsten vinden de bijeenkomsten zonder priesters en hiërarchie prettiger dan de traditionele kerkdiensten. Ze zeggen dat ze bij de Vrienden een spiritueel thuis en een spirituele familie hebben gevonden. En ze vinden de stille bijeenkomsten balsem voor de ziel.

De benaming “innerlijk licht” is neutraal genoeg om door iedereen geaccepteerd te worden. Maar woorden als God, Heilige Geest en overige God-taal vinden sommige niet-theïstische Vrienden te historisch of persoonlijk beladen en kunnen ze deze dus niet zelf gebruiken, omdat het niet past bij hun integriteit. Ze moeten zelf zoeken naar een passende manier om hun spirituele beleving uit te drukken en daarin is het contact met andere niet-theïstische Vrienden waardevol. Ze noemen allemaal hun beleving dat alles in het universum onderling verbonden is en dat alles in feite Een is. Ze erkennen dat het Ene veel lijkt op wat de meeste theïstische Vrienden God noemen.

De niet-theïstische vrienden zijn onderling net zo verschillend als de rest van de Quakers. Daarom is het interessant om de gezichtspunten van verschillende Vrienden te lezen. Alle essays en getuigenissen in dit boekje zijn goed geschreven en prettig om te lezen. Meer over de internationale niet-theïstische Vrienden is te vinden op de onderstaande website:

www.nontheist-quakers.org.uk

In een volgende Vriendenkring zal ik meer schrijven over dit zeer boeiende boekje.

The problem with Quakers is that they don't have a creed, so you can't really say what they believe. And yet all Quakers share in Meeting For Worship so how can you worship a god you don't believe in?

Perhaps part of the answer lies in the origin of the word worship: “worth” ship – that which is “worthy of our attention”. For Quakers worthy of attention are values like equality, honesty, simplicity, peacemaking, open-mindedness.

HOLY HERETICS <http://hol/heretics.blogspot.com/>

Spirituele Voeding voor Groepen.

De wijsheid in spiritueel luisteren, door Daphne Clement

Pendle Hill pamphlet 373; vertaling Frieda Oudakker

Afsluiting met de ervaringen van de begeleiders van een groep.

Margot Campbell-Gross,

Zij was in die periode dominee in de 'First Unitarian Church' van San Francisco.

Welke invloed heeft deze groep gehad op jou, persoonlijk en beroepsmatig?

Het is voor mij een erg ondersteunende omgeving is geweest om de stilte meer te leren vertrouwen, zowel in de groepsbijeenkomsten, als in één op één gesprekken. Het heeft mij erg geholpen. Ik voel me meer op mijn gemak om stilte in te voeren én om erin deel te nemen. Zelfs in geval van omgevingsgeluiden. Gewoon in de stilte zijn en er vertrouwen in hebben. Mijn ervaringen in deze groep hebben een enorme groei van dat vertrouwen bewerkstelligd.

De stilte was ook een belangrijk deel van een vruchtbare ruimte waarin mensen hun geworteld zijn en genoeg voeding verzamelden om het risico van verandering aan te gaan. Wat de afgelopen twee jaar met mensen is gebeurd, is verbazingwekkend. Ik zie dat de groei is geworteld in de stilte.

Hoewel je als dominee niet hetzelfde soort vrijheid hebt als de anderen, voedt de groep jou dan toch ook persoonlijk?

Ja, dat wil ik in de groep brengen als ik mijn presentatie geef. Ik heb niet het gevoel dat ik met de groep moet delen waar ik persoonlijk mee worstel, vanwege de invloed daarvan op het leven van de gemeente.

Gegeven deze tegenstelling – voedt de groep jou dan toch persoonlijk?

Ja, dat doet hij. Dat doet de groep!

Ik word gevoed, misschien ánders dan het zou zijn als ik meer open kon delen, maar niettemin is het een belangrijke voedende plek. Het is ook een rijkdom om deel te zijn van de ontdekkingsreis van anderen. Het is mysterieus, en één manier van het aanraken van het mysterie, is om met een groep in stilte te zitten. Die is heel krachtig.

Welke toekomst zie jij voor deze groep en andere vergelijkbare groepen in het gemeenschapsleven van deze kerk?

Ik zou graag meer groepsvorming zien binnen de kerk omdat ik denk het een wonderbaarlijke plek is om ons te centeren, een voedende plaats voor mensen.

Ik denk dat het de sfeer in de kerk verandert. Als ze vertrekken doen de deelnemers niet gewoon de deur achter zich dicht. Ze dragen dit met zich mee en verspreiden het

in de wijdere wereld. Ik vind het erg belangrijk dat de gemeente het gebedsleven verdiept. Het gaat hand in hand met het werk van sociale gerechtigheid. Het gaat gelijk op. De groepen verdiepen het leven van de gemeenschap en helpen individuen zichzelf te transformeren. De groepen zijn een manier waarop Gods tegenwoordigheid zich manifesteert. En hoe meer Gods tegenwoordigheid expliciet manifest is in een groep als deze, hoe meer die tegenwoordigheid in de hele gemeenschap ervaren wordt. Het is heel eenvoudig. Er is een enorme oogst én een ontspannen gemeenschap. We hoeven niet op onze tenen te lopen bij de benadering van de tegenwoordigheid van God. God - is - hier - gewoon, op gemeenschappelijke grond, overal, in gelach, in boosheid en in het rondschuiven van stoelen.

God is hier tastbaar.

Peter Crysdale

In 1997 benaderde Peter Crysdale Margot Campbell Cross met het voorstel om samen een Spiritueel Gerichte/ Voedende Groep in de 'First Unitarian Church' in San Fransisco te starten en het vervolgens aan te bieden als een studiegroep aan de 'Star King School for Ministry'. Peter zat daar in de staf en Margot was lid van het bestuur.

Wat was de oorspronkelijke visie voor deze groep? Vertel eens iets over de geschiedenis.

De oorspronkelijke visie was helemaal geen visie – het was een verrassing. Ik denk dat dát de manier is waarop God tegen jou en mij spreekt.

Mensen verwachten instructies, zoals de gebruiksaanwijzing die met een gekochte wasmachine meekomt, maar zo werkt het niet.

Iets ervan begon in Cambridge, Massachusetts, in de tachtiger jaren van de vorige eeuw.

Henri Nouwen kwam terug van een 30-daagse stille retraite bij de Jezuïeten en sprak in een Quaker ontmoetingsruimte. Hij was die avond bijzonder gepassioneerd. Ik veronderstel dat 30 dagen van stilte hem volledig vervulden van passie. Hij benoemde 'en passant' dat de wortels van gehoorzaamheid lagen in het Latijnse woord *audire* - 'luisteren'. Dat schokte mij. Het was een stukje van een puzzel waarvan ik niet eens wist dat het een puzzel was. Er scheen een andere kant te zijn aan het spervuur van regels die het Protestantse Christendom omlijstten, waarmee ik mee was opgegroeid. Die kant leek mij erg bijzonder. Ik begon ieder geval al snel daarna aan een studie over de Benedictijnse traditie. Ik ontdekte dat er een al 400 jaar oude Benedictijnse regel is die begint met "Luister". Toen ik verder ging realiseerde ik mij dat het in de hele traditie ging over *de wijsheid van spiritueel luisteren*. Ik was goed in spreken, maar ik had luisteren totaal niet serieus genomen. Ik leerde dat luisteren en bidden dicht bij elkaar lagen. Dat veranderde de manier waarop ik naar bidden keek.

Ik ontmoette Mary Rose O'Reiley, die op een sabbatical was op Pendle Hill. Ik werkte daar als regisseur van het programma van conferenties. Toen onze vriendschap zich ontwikkelde besloten we iets uit te proberen. We probeerden op zo heilig mogelijke manier naar elkaar te luisteren. Geen van ons beiden was erg goed in 'heilig zijn', dus daar hadden we het niet zo over. We begrepen waar het om ging. Dus twee keer per week besteedden we een uur aan luisteren, de één luisterde naar de ander. De enige regel was: *jij praat en ik zal luisteren*. Dit ging zo min of meer een jaar door. Maar aan het einde van dat jaar ontdekte ik dat ik oren had en luisterde – met mijn hart!

Vlak daarna was ik in een workshop waar ons gevraagd werd onze levens te beschrijven. Ik had mijzelf altijd voornamelijk beschreven als iemand die preekt. Ik begon toen met mijzelf eerst te beschrijven als iemand die luistert, en daarna als iemand die preekt.

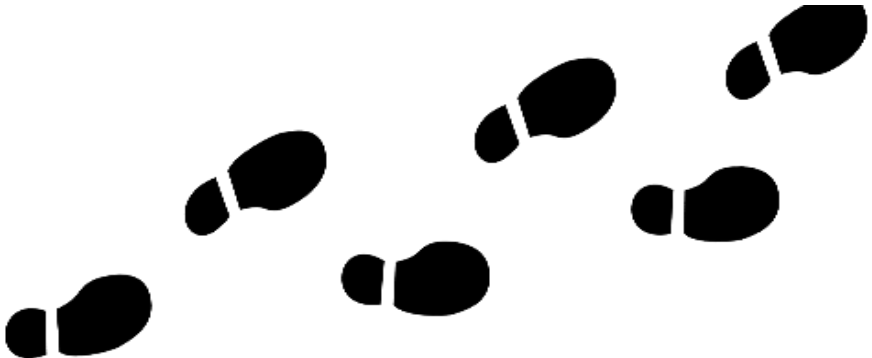
Dit veranderde mijn preken omdat de geest van dit preken gebaseerd is op een rustig

trekken van de mensen in een kring met mij. Voor mijzelf was het een soort van luisteren.

Ik begon de monastieke tradities en andere gebieden te bestuderen, waar deze manier van luisteren - luisteren met je hart - serieus werd genomen. Het duurde een tijd voordat ik aanwijzingen vond: het is verborgen kennis. De scholastieke stroming in de christelijke middeleeuwse wijsbegeerte, hield deze kennis geheim. In 1994 ging ik naar de 'Graduate Theological Union'. Daar studeerde ik aan de Franciscaanse school. De Franciscanen zeggen dat er verschillende manieren zijn om God te benaderen: het geloof als kennis én de gevoelsmatige benadering vanuit liefde. Ze zijn geen van beiden exclusief, maar ik realiseerde mij dat ik eenzijdig opgevoed was. De bedoeling was in mijn jeugd, om achter je geloofsovertuigingen te komen en je er vervolgens aan te wijden om ze te leven. De vroeg Franciscaanse gevoelsmatige benadering – de benadering van de liefdevolle God – het verlangen - *de honger* - naar God, sprak mij aan. Want dát was ik aan het doen geweest. Het gebed berustte niet meer op een catechismus over God. Het gebed maakte ruimte voor verlangen, een rusteloosheid die diep in mij wakker werd gemaakt. Als iemand mij hierin kon vergezellen, zou het verlangen in alle diepte beluisterd worden. Zoals Mary Rose zei: dan zou ik meer volledig het bestaan in worden geluisterd.

Het is het principe van het samenvoegen van het beste vanuit verschillende richtingen, waarop wij onze spirituele voedingsgroep startten. De wortels liggen in de aanname dat de interactie met het grote mysterie - het Goddelijke – meestal ligt in de stilte. De Franciscanen beschrijven de gevolgtrekkingen vanuit onze ervaringen als het herkennen en weten dat de Geest ons pad heeft gekruist. Dat gebeurt als anderen, waarmee we

samen zijn, ons helpen om deze voetafdrukken te herkennen als de voetstappen van God.

Gedurende deze periode experimenteerde ik met het geven van stilte retraites op Pendle Hill. Een echtpaar had daar jarenlang stilte retraites gegeven. De mensen die eraan deelnamen merkten altijd op wat een mijlpaal dat in hun spirituele leven was geweest. Ik had aan meerdere meegedaan. Toen het echtpaar zich terugtrok, laat in de tachtiger jaren, besloot ik te proberen om de traditie voort te zetten, met twee of drie anderen die hiertoe besloten – zitten in die stilte – samenzijn met anderen in die spirituele stroom – naar elkaar luisterend. De Quaker eredienst is luisteren en wachten in stilte. In de

Joodse bijbel waren de wortels van de eredienst gelegen in wachten – Jezus in de nacht, tussen de bomen van Gethsemané, wachtend, biddend. Op de één of andere manier, behalve voor een paar Quakers, werd dit een verouderde praktijk, en werd wachten niet langer een spiritueel werkwoord, maar iets wat je bij bushaltes deed.

Wachten/luisteren - de stilte – en dan iemands geschreven tekst ervaren, en dan de gevonden stem – als schrijver – als menselijk wezen – als vrouw – die authentieke stem vinden is één van de dingen waar het menszijn over gaat. Dat is de spiritualiteit die wij in ons dragen. De meesten van ons vinden onze technische stem, of onze functionele stem, maar die diep authentieke stem waartoe mensen in staat zijn – die dramatisch prachtige stem – de stille stem waarvan je weet als je spreekt, dat je de juiste toon gevonden hebt, zoals de violist die moet vinden in een orkest.

Als Mary en ik werkten met mensen en schrijfoefeningen deden om hun authentieke stem te vinden, realiseerde ik mij dat dit een manier is om spiritueel richting te geven, mensen vergezellen als zij dieper in hun eigen wezen afdalen.

Lege laarzen

Door Eric E. Sabelman, vertaling redactie

Lege Laarzen Ardea-studio

Dit is een verhaal dat lang geleden heeft plaatsgevonden. . . of misschien nog niet zo lang geleden.

Er was een kluzenaar genaamd Simon die in de woestijn woonde en zijn dagen en nachten intensief doorbracht met het mediteren over de aard van God. Aanvankelijk dacht hij dat hij vooruitgang boekte. Maar na jaren alleen op een bergtop in de woestijn werden de momenten van verlichting steeds minder en de uren van onvruchtbaar slapen langer, totdat Simon besloot leiding te zoeken bij iemand die wijzer was dan hijzelf.

Simon verliet zijn hut in de woestijn en liep de bergen uit. Hij kwam door een pas in een brede vallei waar niet lang daarvoor twee legers tot de dood hadden gestreden. Overal waren gescheurde vaandels en kapotte strijdwagens, gebroken speren en omgevallen barricades. Overal lagen dode soldaten, die rustig bij elkaar lagen, ook al hadden ze elkaar tijdens hun leven met zwaarden doorboord. Kraaien cirkelden boven hun hoofd, maar op het slagveld bewoog niets behalve een enkele figuur die in het midden van het bloedbad stond.

Simon naderde de staande man, die gekleed was in een glanzend wit gewaad en niet zozeer over de grond liep als wel erboven zweefde. Hoewel moeilijk te zien, leek hij te worden ondersteund door grote gouden vleugels die zich boven zijn rug uitstrekten. Simon was enigszins geïrriteerd: ondanks al zijn gebeden in de woestijn had hij nooit een visioen van een engel gekregen, en nu kwam hij er een tegen op deze slechte plek.

"Wat doe je hier?" vroeg Simon.

De engel veegde zijn arm over de legioenen doden en antwoordde: 'Ik ben hier om deze zielen naar de hemel te leiden.'

"Heb je enige begeleiding voor mij?" vroeg Simon.

"Meer nog, ik heb een taak voor je", zei de engel. Hij bukte zich en trok de laarzen uit van een soldaat die met zijn gezicht naar beneden op de grond aan hun voeten lag. 'Neem deze mee en geef ze aan de familie van deze man. Begeleiding zal naar je toe komen terwijl je dit doet.'

Simon pakte de laarzen en dacht dat dit geen al te moeilijke taak zou zijn. Hij vervolgde de weg de vallei uit naar de dichtstbijzijnde stad. In het centrum van de stad was een put waaruit een jonge vrouw water putte.

'Weet jij van wie deze laarzen zijn?' vroeg Simon. 'Ze waren van een man die in de strijd omkwam, en ik moet ze teruggeven aan zijn familie.'

'Ik herken ze niet. Mijn zonen zijn nog maar kinderen, te jong om in het leger te gaan,' antwoordde de vrouw. Nadat Simon was vertrokken, zei ze tegen zichzelf: 'Ik wil nooit dat de lege laarzen van mijn zoons bij mij worden gebracht nadat ze in de strijd zijn omgekomen. Ik zal proberen ze op een andere manier les te geven.'

In de volgende stad ontmoette Simon een jongeman. 'Weet jij van wie deze laarzen zijn?' hij vroeg.

"Mijn broer zit in het leger, maar dit zijn niet zijn laarzen", antwoordde de jongeman. Nadat Simon was vertrokken, zei de jongeman tegen zichzelf: 'Ik wil nooit dat de lege laarzen van mijn broer bij mij worden gebracht nadat hij in de strijd is omgekomen. Ik wil ook niet dat mijn eigen laarzen naar mijn moeder worden gebracht. Ik zal proberen het op een andere manier te leren.'

Op weg naar de volgende stad ontmoette Simon een oude man die geiten hoedde. 'Weet jij van wie deze laarzen zijn?' hij vroeg. 'Ze waren van een man die in de strijd omkwam, en ik moet ze teruggeven aan zijn familie.'

“Mijn zoon heeft lang geleden in het leger gezeten, maar hij heeft het overleefd en is nu boer”, antwoordde de oude man. En nadat Simon was vertrokken, zei de oude man tegen zichzelf: ‘Ik wil nooit dat de lege laarzen van mijn kleinzoon bij mij worden gebracht nadat hij in de strijd is omgekomen. Ik vraag me af of we op een andere manier kunnen leren.’”

Simon droeg de lege laarzen naar stad na stad, maar in geen enkele vond hij de familie van de dode soldaat zodat hij ze kon teruggeven. De weg die Simon aflegde, leidde noordwaarts naar Perzië en vervolgens westwaarts naar Griekenland en Macedonië. Hij ging naar Carthago en Rome, en vandaar naar de steppen van Azië. Hij reisde door heel Europa en stopte vele malen in steden in Oostenrijk, Frankrijk en Duitsland. Hij ging naar de Nieuwe Wereld en vroeg de inwoners van Shiloh en Gettysburg of ze wisten van wie deze laarzen waren. Hij stak een andere zee over en liet de lege laarzen zien aan mensen in China en Korea, Vietnam en Cambodja. Eindelijk is hij terug in de buurt van waar hij begon, en nog steeds heeft hij geen familie gevonden die de laarzen die hij draagt opeist.

Waar hij ook gaat, Simon vraagt: ‘Weet je van wie deze laarzen zijn?’ Niemand antwoordt ja, maar nadat hij weg is, vragen de moeders, broers en grootvaders zich altijd af: ‘Kunnen we het op een andere manier leren?’

Simons taak duurt langer dan hij dacht; toch weet hij dat hij op de goede weg is. Hij krijgt leiding: zo nu en dan hoort hij achter zijn rug het slaan van gouden vleugels. Maar wanneer Simon zich omdraait naar de engel die hem volgt, is er niemand.

Eric E. Sabelman ging onlangs met pensioen als bio-ingenieur bij de neurochirurgiestaf van het Kaiser Hospital in Redwood City, Californië. Hij woonde in 1969 de Orange Grove Meeting in Pasadena, Californië bij, en werd 20 jaar lang een overtuigd lid van de Palo Alto (Californië) Meeting. Hij is nu schrijver van de College Park Quarterly Meeting. Hij woont nu in Friends House in Santa Rosa, Californië.

Gewetensbezwaarden en deserteurs in Oekraïne

Druk neemt verder toe, Belgische regering moet kleur bekennen

Kornee van der Haven (BLYM), Ludo De Brabander (Vrede vzw), Sam Biesemans (EBCO)

De oorlogsmoeheid onder soldaten neemt toe aan het front in Oekraïne. Aan beide kanten verlaten grote aantallen soldaten het slagveld, of zij vluchten voortijdig zodat zij niet hoeven te vechten. Volgens het statistisch bureau Eurostat zijn 650.000 Oekraïense mannen tussen 18 en 64 jaar als vluchteling geregistreerd in de EU en enkele buurlanden. Velen weigeren hun legerdienst te doen. Aan de Russische kant loopt het aantal deserteurs de jongste maanden in de honderden. Uit de toestand eind november 2023, blijkt dat 19.840 gedetineerden in Rusland opgesloten zijn wegens anti-oorlogsactiviteiten. Meer dan 300.000 dienstplichtigen hebben Rusland verlaten vooral richting Georgië, Kazachstan, Armenië, Roemenië en Turkije.

Wie een militaire moraal hanteert, zal spreken van lafheid. Vanuit pacifistisch perspectief is het eerder een daad van dapperheid die de oorlog van onderop saboteert. En wie geeft deze soldaten ongelijk? De oorlog is een bloedige loopgravenstrijd geworden waarbij de strijd om slechts meters terreinwinst dagelijks het leven kost aan honderden soldaten aan beide kanten van het front. Uiteraard zien veel jonge mannen het niet zitten om zich te laten vermalen door die oorlogsmachine. ‘Dit is een criminele oorlog. Ik wil

daaraan niet meewerken en niemand doden, of gedood worden,' getuigt Danil, een Russische gewetensbezwaarde die momenteel in Duitsland verblijft (interview met Duitse ngo Connection e.V., 2023).

Onzekere situatie

Terwijl het aantal deserteurs en gewetensbezwaarden toeneemt, wordt hun positie steeds onzekerder. In eigen land mogen zij steeds vaker rekenen op vervolging. Landen als België die het recht op gewetensbezwaar serieus nemen, zouden deze groep in bescherming moeten nemen. Dit betekent dat gewetensbezwaarden aanspraak zouden moeten kunnen maken op asiel. In België blijft het echter stil, vooral van de kant van de politiek. Hoe lang houdt de Belgische regering dit nog vol en kan ze haar kop in het zand steken? Wij vragen de Belgische overheid om nadrukkelijke steun voor de handhaving van het internationale recht op gewetensbezwaar juist in een situatie van oorlog waarin de keus voor of tegen militaire strijd er daadwerkelijk toe doet.

Ondertussen kiest de EU voor het draaiende houden van de oorlogsmachine en sluit ze haar ogen voor deze problematiek. Er vertrekt nog steeds oorlogsmaterieel naar Oekraïne, terwijl er geen enkele steun is voor soldaten die weigeren te vechten. Danil wacht in Duitsland al bijna twee jaar tevergeefs op asiel. Ook in België is het niet zeker dat Russische gewetensbezwaarden of deserteurs vlot asiel kunnen verkrijgen. Andere EU-staten werken zelfs actief mee aan de vervolging van gewetensbezwaarden door die groep uit te zetten. Litouwen doet dit bijvoorbeeld met Wit-Russische burgers die in eigen land weigeren de wapens op te nemen. De Baltische EU-lidstaat dreigde er zelfs mee om een Wit-Russische mensenrechtenactiviste die opkomt voor het recht op gewetensbezwaar in Wit-Rusland met gevaar voor eigen leven uit te zetten naar haar thuisland.

Verzoek tot uitlevering

Ook in Polen gingen er stemmen op om Oekraïense gewetensbezwaarden terug te sturen als de Oekraïense staat daar formeel om zou vragen; hopelijk zal de nieuwe regering van Tusk de wind doen keren. Het gaat in dat geval om maar liefst 80.000 personen. In Oekraïne zelf krijgen gewetensbezwaarden steeds vaker te maken met juridische vervolging. Hun recht wordt regelmatig met de voeten getreden. Deze maand is er sprake van zeker 4 nieuwe juridische processen van de Oekraïense staat tegen gewetensbezwaarden. Zelfs wie opkomt voor de rechten van deze groep mag rekenen op

intimidatie en vervolging door de autoriteiten. De woordvoerder van de Oekraïense Pacifistische Beweging, Yurii Sheliashenko, vredesactivist en criticaster van zowel de Russische oorlogspolitiek als de Oekraïense militaire reactie daarop, werd afgelopen zomer zonder enige vooraankondiging onder huisarrest geplaatst. De bizarre aanklacht is steun aan de Russische oorlogspropaganda. Door zijn huisarrest – dat nu al een half jaar duurt – kan hij zijn belangrijke ondersteuningswerk niet uitvoeren, wat waarschijnlijk het voornaamste doel is van de intimidatie en vervolging. Zijn computer en mobiel werden in beslag genomen.

Drie maanden terug heeft de regeringspartij van premier Zelenski bij monde van Davyd Arakhamia andere landen opgeroepen om Oekraïense mannelijke burgers die zouden moeten vechten uit te leveren aan het land. Vanuit Polen kwamen er toen meteen welwillende signalen, zoals van het hoofd van de Poolse grenspolitie, die toezegde te zullen meewerken aan het oppakken en uitleveren van Oekraïense mannen als het buurland daarom zou vragen. De verwachting is dat premier Zelenski over niet al te lange tijd het formele verzoek zal doen namens de Oekraïense regering om dienstplichtige mannen uit te leveren naar zijn land. De vraag is of Europa dan nog kan zwijgen. Ook de Belgische regering zal dan kleur moeten bekennen. Ook moet er actieve bescherming voor deserteurs en dienstweigeraars tegen juridische vervolging door Rusland, Oekraïne en Wit-Rusland. Het huidige statuut van ‘tijdelijke bescherming’ in het geval van Oekraïense vluchtelingen biedt onvoldoende bescherming tegen vervolging door de Oekraïense staat nadat dit statuut zou worden opgeheven. Russische en Wit-Russische mannen zijn hun leven niet zeker als zij teruggestuurd worden. Alleen een asielstatus kan deze groep de broodnodige bescherming bieden.

Onvoorwaardelijke steun

Als vredesorganisaties vragen wij onvoorwaardelijke steun voor de groep van gewetensbezwaarden uit zowel Rusland, Oekraïne als Wit-Rusland. Die

Український Рух Пацифістів

Ukrainian Pacifist Movement

steun moet politiek zijn, maar ook moreel. De ongekende morele druk waar deze mannen in eigen land mee te maken hebben, mogen we namelijk niet onderschatten. De weigering om te vechten is een taboe en wordt vaak als lafheid en landverraad beschouwd. De weigering om andere mensen te doden is echter legitiem en is vastgelegd in internationale mensenrechtenverdragen. Het wordt tijd om actief voor dat recht op te komen. De weigering om deze steun te bieden getuigt niet enkel van politieke onwil, maar ook van politieke kortzichtigheid. Hoe kan er aan de oorlogspolitiek van Putin ooit iets veranderen als we geen steun geven van haar ondermijning van onderop, vanuit de soldaten zelf? En hoe kan Oekraïne ooit een EU-lidstaat zijn als het land kritische stemmen monddood maakt en internationale mensenrechtenverdragen aan de laars lapt?

België kan politieke en diplomatieke druk richting EU-lidstaten uitoefenen, ook vanuit haar toekomstig zesmaandelijks EU Voorzitterschap om de vervolging van gewetensbezwaarden stop te zetten, evenals het verlenen van een asielstatus aan dienstweigeraars uit de oorlogvoerende staten. Het Europese Parlement heeft dit ook in een resolutie gevraagd. De Russische deserteur Danil geeft zelf aan dat veel van de jonge Russische mannen die dienst zouden willen weigeren zich gesteund zouden voelen door de EU-erkenning van het recht op asiel van deze groep. Dit zou een belangrijk politiek signaal kunnen zijn die meer dienstplichtigen er toe aanzet om de oorlog de rug toe te keren. Die verzwakte steun voor de oorlog kan op lange termijn zelfs doorslaggevend zijn om de oorlogvoerende staten te dwingen tot overleg over een staakt het vuren en een route naar vrede.

Dit is een uitgebreidere versie van een opiniestuk dat op 2 januari 2023 in *De Standaard* verscheen: https://www.standaard.be/cnt/dmf20240101_96881158

https://www.youtube.com/watch?v=ejhx5q_c3_k

Oorlog, schulden, verdriet en herstelrecht

1 januari 2024, Door Pamela Haines in Friends Journal

Traditionele Bwola-dansers van het Acholi-volk in Noord-Oeganda. Vergeving en verzoening zouden de kern vormen van de Acholi-cultuur. Foto door Roman Derrick Okello op Unsplash.

Als ik over vergeving nadenk, weet ik dat de manier waarop die zich in ons eigen hart en in onze intieme gemeenschappen afspeelt, van fundamenteel belang is voor al het andere dat we doen. Tegelijkertijd blijven mijn geest en hart zich richten op de wateren waarin we zwemmen: de economische en maatschappelijke krachten die ons besef van realiteit en mogelijkheden vormgeven op manieren die misschien moeilijk te onderscheiden zijn.

Een belangrijke ervaring van dissonantie rond vergeving kwam voor mij tijdens een reis in 2007 naar Noord-Oeganda. Mijn man en ik reisden na tientallen jaren van instabiliteit en brutale burgeroorlogen naar Oeganda om een dierbare vriend te steunen die was gevlucht voor de voormalige president Idi Amin en vervolgens was teruggekeerd om deel te nemen aan het genezingsproces. Gedurende die tijd

'Laat de schuld vallen'. Demonstranten komen in mei 2008 bijeen in Birmingham, ter ondersteuning van de Jubilee 2000-campagne, tien jaar na de eerste demonstratie in 1998. Ze houden een papieren ketting vast en vormen een menselijk cirkeldiagram om de 80 procent van de resterende schulden weer te geven, hun boodschap aan de G8-landen moesten 'de keten doorbreken' en 'de schulden laten vallen'.

zat de lokale bevolking gevangen tussen een meedogenloze rebellengroep ('de LRA, het verzetsleger van de Heer') en een even meedogenloos leger van de regerende partij. De rebellengroep bouwde maar al te graag een leger van ontvoerde kindsoldaten opbouwde en terroriseerde burgers. Het leger van de regering was blij met het excuus dat de rebellengroep gaf om een lastige etnisch/politieke minderheidsgroep zo hard mogelijk te straffen.

Het oorlogstrauma was pijnlijk duidelijk, waar we ook keken en met wie we ook spraken. Een groot deel van de bevolking zat nog steeds in interne ontheemdenkampen, en terwijl we luisterden hoorden we van iedereen hartverscheurende verhalen over wreedheden en verlies.

Hoewel de vijandelijkheden waren opgehouden (de rebellenleider, Joseph Kony, verstopte zich in een buurland), was een belangrijk knelpunt in de formele vredesbesprekingen het gebrek aan voldoende druk om hem wegens oorlogsmisdaden voor het Internationaal Strafhof te brengen. Hoewel niemand aan zijn schuld twijfelde, was het plaatselijke Acholi-volk bereid zich te houden aan hun traditionele systeem van herstel van grieven, dat een zekere mate van compensatie inhield – theoretisch door zijn clan – en een schone start.

Westerlingen waren geneigd dit als een verschrikkelijke gerechtelijke dwaling te beschouwen. Hoe kon de enige persoon die het meest herkenbaar verantwoordelijk was voor zulke afschuwelijke misdaden in wezen vergeven worden en ongestraft blijven? Voor de Acholi was het belangrijkste echter een einde aan de oorlog: een kans om naar hun huizen terug te keren, hun gewassen te planten en vrij te zijn van de verschrikkelijke plaag waaronder zoveel mensen hadden geleden. Bij het beslissen tussen de straf van één man en het welzijn van een heel volk, beschouwden zij het zich richten op de toekomst als de beslissing die het leven het beste ondersteunde.

Ik merkte dat ik door deze houding zowel aangetrokken als uitgedaagd werd. Er klopte iets van, maar het botste in veel opzichten met de westerse cultuur en gevoeligheden: met ons rechtssysteem, ons idee van rechtvaardigheid, het vertrouwen dat we stellen in nauwkeurige boekhoudsystemen, en de centrale plaats waarin we individuele keuzevrijheid en rechten hebben. Hoort vergeving eigenlijk wel thuis in een rechtssysteem? In haar door-dachte boek *When Should Law Forgive?* (Wanneer moet de wet vergeven?)

Het Lord's Resistance Army (LRA) is een christelijke extremistische organisatie die actief is in Noord-Oeganda, Zuid-Soedan, Soedan, de Centraal-Afrikaanse Republiek en de Democratische Republiek Congo. Het verklaarde doel omvat de oprichting van een meerpartijendemocratie in een Oeganda dat gebonden is aan de Tien Geboden. Bron: Wikipedia.

begint Martha Minow met deze vraag. Als wetten worden gecreëerd met het doel de verantwoordelijkheid voor maatschappelijke normen te garanderen – door degenen die de grens overschrijden te beoordelen en te straffen – zou je kunnen stellen dat het bepleiten van vergeving het risico inhoudt dat het hele systeem wordt gestabiliseerd. Maar hoe kunnen we zonder leven? Ze stelt moeilijkere vragen. Hoe moeten de wreedheden die kindsoldaten

Acholi bij een ritueel feest

begaan worden bestraft? Als individuen of naties zo zwaar onder schulden gebukt gaan dat terugbetaling onmogelijk is, wat is dan een eerlijke weg voorwaarts? Als één individu de grondwettelijke macht krijgt om gratie te verlenen, wanneer houdt die macht dan op met het bevorderen van barmhartigheid en begint het beschermen van eigenbelang? Hoe kan het gebruik van computers en kunstmatige intelligentie helpen de problematische rechterlijke beoordelingsvrijheid te beperken wanneer het vertrouwen op gegevens uit een ongelijke samenleving ertoe neigt onrecht dieper in het systeem te verankeren?

Het is gemakkelijk om te beargumenteren dat er in de huidige rechtssystemen meer voorzieningen zouden moeten zijn voor vergeving – van minderjarigen, van schuldenaren en van rebellen –, maar toch uit Minow te rechte waarschuwingen. Het onder druk zetten van mensen om degenen die hen schade hebben berokkend te vergeven, kan hun keuzevrijheid verminderen en de zaak van gerechtigheid niet dienen. Het eisen van excuses kan ook formele reacties opleveren die weinig te maken hebben met het diepe berouw dat eerder echte vergeving uitlokt.

Als we vooral kijken naar financiële schulden, ligt de kwestie van vergeving binnen een nog complexer verband van politiek; economisch; en sociale krachten. Dit is inclusief ons geloof in nauwkeurige metingen en onze ongemakkelijke relatie met religieuze waarden rond woekerwinsten.

Ik vraag me af of de geringe aandacht die dit enorme voorbeeld (Jubilee

2000) van vergeving kreeg, verband houdt met het westerse ongemak, met zo'n precedent van het uitwissen van een zorgvuldig afgemeten wettelijke verplichting. Toch is die verplichting diep verankerd in de systemische krachten van onrechtvaardigheid.

Ik was heel blij dat ik niet zo lang geleden een persoonlijke rol kon spelen bij het kwijtschelden van medische schulden onder burens die onder de schuldenlast leden in Philadelphia, Pennsylvania, waar ik momenteel woon. De

*Rwandese boeren leveren gewassen van de velden op fietsen beladen met zakken.
Foto door Vadim Nefedov.*

non-profitorganisatie RIP Medical Debt – vergelijkbaar met de Strike Debt-beweging van Occupy Wall Street – had gemerkt dat onbetaalde schulden routinematig voor weinig geld aan incassobureaus worden verkocht. Hoewel de meeste worden gekocht met de bedoeling om af te persen, kunnen ze net zo gemakkelijk worden gekocht met de bedoeling om te vergeven. Het waren de feestdagen, dus gaf ik de volwassenen in mijn familie het geschenk om hun rol te spelen in het kwijtschelden van vele duizenden dollars aan medische schulden voor onze burens, wier problemen duidelijk niet hun schuld waren.

Deze zeer kleinschalige en intieme ervaring met schuldkwijtschelding deed denken aan een ervaring die adembenemend was qua omvang en implicaties. Enkele jaren vóór de eeuwwisseling begon een mondiale coalitie van interreligieuze groepen zich te mobiliseren voor Jubileum 2000. Hun doel was het wegwerken van de schulden in de armste landen van de wereld. Ik ken niet alle details, maar ik ken wel het eindresultaat: honderd miljard dollar aan schulden, verschuldigd door 35 van de armste landen ter wereld aan

financiële instellingen als het Internationale Monetaire Fonds, werd zomaar kwijtgescholden. Het werd eenvoudigweg uit de boeken van de kredietverstrekkers afgeschreven, en daarmee was de zaak afgelopen.

Ik vraag me af of de geringe aandacht die dit enorme voorbeeld van vergeving kreeg, verband houdt met het westerse ongemak, met zo'n precedent van het uitwissen van een zorgvuldig afgemeten wettelijke verplichting.

Toch is die verplichting diep verankerd in de systemische krachten van onrechtvaardigheid. De rijkere, die het vermogen hebben om tegen rente te lenen, worden beter geïncubated om nog meer te krijgen. De armeren, degenen met minder, die misschien schulden aangaan om rond te komen moeten rente over die schuld betalen, waardoor ze nog minder overhouden.

Deze dynamiek speelt zich momenteel af op het mondiale toneel rond klimaatverandering. Arme landen, die verantwoordelijk zijn voor de minste uitstoot, lijden onder de ergste gevolgen. Tegelijkertijd hebben ze een zware schuldenlast bij het rijkere Westen als gevolg van een lange geschiedenis van koloniale en postkoloniale machtsverhoudingen en industriële onevenwichtigheden. De kosten van het aflossen van die schulden beperken hun vermogen om geld uit te geven aan gezondheidszorg en onderwijs ernstig, laat staan maatregelen om de opwarming van de aarde te verminderen. Zullen meer leningen uit de rijke landen dit onrecht aanpakken of uiteindelijk nog erger maken? Wie is wie schuldig; wie moet hier vergeven worden en voor welke schulden?

Culturele opvattingen over gender kleuren ook onze houding ten opzichte van vergeving. Wraak wordt gezien als mannelijker dan vergeving. Het leidt ook onvermijdelijk tot meer pijn in de cycli van terugbetaling, inclusief de doodstraf; geweld; en oorlogen van allerlei aard. Maar als we wraak een luie vorm van verdriet noemen, zijn we geroepen om de meer vrouwelijke neiging om te rouwen bij het nastreven van vergeving hoog te houden. Het is tenslotte moeilijk om te genezen zonder verlies te rouwen. Wanneer wraak kan worden gezien als een afgebroken vorm van rouw, is het duidelijk dat we hier onze hartspier moeten opbouwen, zowel individueel maar ook als samenleving. Naarmate we beter in staat zijn om alert te zijn bij alles wat verkeerd is en overweldigd worden door openhartig verdriet, worden we beter in staat om ons te richten op genezing en verandering.

Naast rouw zijn er nog meer gender gerelateerde verbanden met vergeving. Herstelrecht is sterk afhankelijk van dialoog, communicatie, verbeeldingskracht, creativiteit en intuïtie: allemaal krachten die nauwer verband houden met vrouwen dan met mannen. Aan de andere kant kan de bereidheid van vrouwen om te vergeven worden misbruikt, zoals blijkt uit huiselijk geweld. Een van de uitdagingen bij herstelrecht-modellen is om de 'stem van het

slachtoffer' centraal te stellen, zowel bij de planning als bij de uitvoering. Als we wijzen op de sterke modellen van de inheemse praktijk die meer compassie en vergevingsgezindheid in zich dragen dan de westerse rechtssystemen, moeten we ook opmerken dat we sommigen vrouwen traditioneel buitenspel hebben gezet.

Door de jeugd aan te spreken door het voorbeeld te geven van kindsoldaten en jonge bendeleden die hun gemeenschap duidelijk schade hebben berokkend, suggereert Minow dat de beste reactie noch in reflexieve bestraffing, noch in reflexieve vergeving ligt. De kwestie moet eerder tot een breder onderzoek leiden naar de rol die volwassenen speelden door deze kinderen aan te zetten om kwaad te doen. Het is ook een manier om iedereen verantwoordelijk te houden voor wat ze doen binnen een context die vergeving en vooruitgang mogelijk maakt.

Op dezelfde manier kunnen debiteuren erkennen wat ze hebben beloofd te betalen, terwijl de gemeenschap rekening houdt met de praktijk van het lenen waarin ze verstrikt zijn geraakt. Er kan dan een oplossing worden bereikt die maatregelen omvat voor verantwoordelijkheid en verandering voor alle partijen in de toekomst. Amnestie en gratie kunnen worden gebruikt om verdeeldheid uit het verleden te helen en hele groepen mensen kansen te bieden voor een nieuwe start. De beperkingen die de wet aan groepen heeft opgelegd – zoals teruggekeerde burgers, verzetsmensen tegen de oorlog in Vietnam en immigranten zonder papieren – kunnen worden versoepeld, zodat we allemaal beter in staat zijn het verleden achter ons te laten.

Ik ben op zoek naar een solide basis om zowel vergeving als gerechtigheid na te streven in een complexe wereld. Daarbij identificeer ik een paar toetsstenen:

- minder focussen op het eisen van wraak en meer op het vinden van manieren om te rouwen;
- het aanpakken van overtredingen en behoeften van de gemeenschap, in plaats van alleen van individuen;
- streven naar herstel en reparatie in plaats van juridische vergelding of formele excuses;
- omgaan met de grootste waarheden waar we ons hart en onze geest omheen kunnen wikkelen.

De manier waarop we in de praktijk schuld kunnen herstellen, met hun nadruk op respect, verantwoordelijkheid en relaties, maken zeker deel uit van deze solide basis. Wanneer de gemeenschap zich rond iemand kan verzamelen die een overtreding heeft begaan, nadenkt over de omstandigheden waarbinnen dat individu heeft gehandeld en vervolgens nadenkt over wat er moet gebeuren of veranderen om de gemeenschap in de toekomst completer te

maken, ontstaat er goede grond waarin zaden van vergeving kunnen groeien.

Vergeving is op gedenkwaardige wijze gekarakteriseerd als het opgeven van alle hoop op een beter verleden. Dus uiteindelijk voelen we stevige grond onder onze voeten als we bereid zijn te leren van het verleden.

Tegelijkertijd leren we om afscheid van het verleden te nemen. Alle aandacht, inzicht en liefde die we kunnen verzamelen, kunnen we dan in het heden en de toekomst besteden.

Als ik terugga naar Oost-Afrika, kan ik een herinnering aanbieden van wat mogelijk is. Deze heb ik al lang in mijn hart gehouden. Het is ontleend aan een rapport van een groep Rwandezen die in 2005 deelnamen aan een workshop Quaker Vredes Groepen om Genezing en Herstellen van onze Gemeenschappen. Omdat ze hun verlangen naar verzoening in de praktijk wilden brengen, besloten ze de gevangenis in Gitega te bezoeken, waar mensen beschuldigd van deelname in lokale genocide werden gehouden. Dit is het verhaal van Marius Nzeyimana over hun bezoek: *“Toen we het bezoek brachten, was het voor mij alsof ik een zware last neerlegde die ik had gedragen. . . ervoor kiezen om contact op te nemen was een manier om de wortel, de wortel van oorlog, de wortel van moord die diep in ons hart zit, uit te graven. En we moeten het uitroeien, en om het uit te roeien, moeten we beginnen met het vergeven van degenen die dichtbij ons staan, die zich in onze gemeenschappen bevinden. . . omdat we van elkaar hebben gehouden, en we willen dat ze de liefde zien die we voor hen koesteren en ze naar ons toe trekken. Dus dat is wat we deden.”*

In het Kirundi zeggen we: “Het medicijn tegen slechte daden is niet nog meer slechte daden.” Ik heb geleerd dat dit waar is. . . . De man die mijn broer heeft vermoord, komt mij nu helpen mijn akker te cultiveren, en ik ga hem helpen het zijne te cultiveren. Dit zorgt ervoor dat andere mensen in het dorp zichzelf in twijfel trekken en zeggen: “Hmmm, Marius is een Tutsi en de andere man is een Hutu. Hoe komt het dat ze elkaar helpen als ze weten wat er tussen hun families is gebeurd?” Het bezoek aan Gitega was dus zeer, zeer vruchtbaar. Het heeft onze relatie echt versterkt en het heeft een gevoel van vergeving in onze gemeenschap gecreëerd.

De rechtszaak tegen de Nederlandse staat

Van de website van Oxfam Novib:

<https://www.oxfamnovib.nl/nieuws/veelgestelde-vragen-rechtszaak>

Foto: CHINE NOUVELLE

PAX, The Rights Forum en Oxfam Novib spanden samen een rechtszaak aan tegen de Nederlandse staat. Helaas besloot de rechter op 15 december dat Nederland door mag gaan met het leveren van onderdelen voor Israëli-sche F35-gevechtsvliegtuigen. Dat kunnen we niet accepteren. Daarom zijn we in hoger beroep gegaan. De uitspraak volgt op 12 februari.

De Nederlandse regering heeft ervoor gekozen om door te gaan met het leveren van (reserve)onderdelen voor F35 gevechtsvliegtuigen aan Israël voor gebruik in Gaza. Dit terwijl de regering weet dat deze onderdelen waarschijnlijk bijdragen aan ernstige schendingen van het humanitair oorlogsrecht. Daarmee houdt Nederland zich niet aan internationaal geldende verdragen over wapenexport. Als land mag je namelijk geen wapens uitvoeren naar landen in oorlog wanneer de kans groot is dat die worden ingezet bij ernstige schendingen van het humanitair oorlogsrecht.

Wij eisen van de Nederlandse staat en regering dat het handelt in lijn met de beleidskaders, (grond)wettelijke verplichtingen en internationale afspraken. Dit betekent dat het stopt met het leveren van F35-onderdelen of het leveren van andere militaire steun, nu het risico bestaat dat het bijdraagt aan operaties die het humanitaire oorlogsrecht schenden.

De beslissing om de staat voor de rechter te dagen is niet lichtvaardig genomen. De staat is altijd onze partner geweest in de strijd voor een betere wereld. Maar gelukkig leven we ook in een rechtsstaat waar maatschappelijke organisaties de mogelijkheid hebben om de staat aan te spreken op het naleven van de regels. Regels die door de staat zelf zijn opgesteld en de verdragen waaraan het zich heeft verbonden.

Om deze rechtszaak te financieren zijn wij gezamenlijk met PAX en The Rights Forum een specifieke crowdfunding gestart die alleen voor dit doel zal worden gebruikt. Omdat de proceskosten mogelijk kunnen oplopen, zijn donaties nog steeds zeer welkom. Doneren voor de rechtszaak kan op de website van Oxfam-Novib.

We zijn iedereen die deze rechtszaak mogelijk heeft gemaakt door middel van een donatie zeer dankbaar. Verschillende organisaties (waaronder de Quakers) hebben hun steun uitgesproken voor deze gang naar de rechter in deze belangrijke zaak. Ook dat is nog steeds mogelijk.

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)
3. Abonnement op de Vriendenkring

Iedereen kant ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

(Marlies Tjallingii) e-mail: secretariaat@quakers.nu. Website: quakers.nu

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris' Marianne Ijspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne Ijspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marielke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Eoin Dubsy, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070- 3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

‘Quakers en ik’ do 15 februari online 20.00-21.00

Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 email: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 email: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, email: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap:. 18:15. 1 x per maand Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Email: haagsevrienden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	10.30 Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Gespreksavond: info bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan email: friedaoudakker@gmail.com of tel. 0644794366,
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. zie www.facebook.com/QuakersGent	In Buurthuis Het Hoeveke Patijntjestr 62. Gent. Info: Quakercirkels@gmail.com .
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	2 ^e wo van de maand 17.30-19.00. (volgende: 11 okt.)	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij marliestjallingii@home.nl . huiskamerbijeenkomst

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten. Je kunt de link vinden op website van de Quakers onder op de pagina Kom Langs:. <https://www.quakers.nu/kom-langs-2/> (helemaal naar beneden scrollen). Deelnemers wordt gevraagd om buiten de momenten dat ze iets willen bijdragen erop te letten dat ze hun microfoon op “mute” hebben staan. Dit voorkomt hinderlijke bijgeluiden.

10.000 kinderschoenen

Zaterdag 13 januari vond er op de Dam in Amsterdam een grote actie plaats voor de omgebrachte Palestijnse kinderen in Gaza. Om het aantal gedode kinderen in beeld te brengen, zijn er tienduizend paar kinderschoenen neergezet. Tijdens dit herdenkingsprotest werden de namen van de omgebrachte kinderen voorgelezen door bekende Nederlanders zoals Najib Amhali, Walid Benbarek, Abdelkader Benali, Sahil Amar Aïssa, en Theo Maassen. Stichting Plant een Olijfboom heeft deze actie op poten gezet met vele vrijwilligers en de initiatiefnemers: twee ouders van jonge kinderen.

“Wij willen eraan bijdragen dat er zo snel mogelijk een einde komt aan het hartverscheurende geweld”.

Hulpwerk van AFSC in Gaza

(American Friends Service Committee, Am. Quaker hulporganisatie).

activiteiten voor kinderen georganiseerd door AFSC in Gaza

Voedsel distributie door AFSC in Gaza

Geef voor dit hulpwerk: IBAN NL94TRIO03384113 64 t.n.v. Quaker Hulp Fonds. Quaker Hulp Fonds. Met vermelding van AFSC